

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII.

Cena lista
\$2.00

Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 15. julija (July 15), 1930.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 164

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Socialistična kampanja za oprostitev Mooneyja

Vršla se bo širom Združenih držav. Socialisti kooperirajo z Mooneyjevim obrambnim komitejem

New York, N. Y. — (F. P.) — Clarence Senior je po svoji vrnitvi s potovanja po zapadu izjavil, da bo socialistična stranka podzela obširno kampanjo za oprostitev Mooneyja in Billingsa, katerima je kalifornijsko vrhovno sodišče odreklo pomilostitev. Stranka je določila teden med 15. in 22. julijem kot teden protestov in agitacije širšom Združenih držav. Socialistična stranka kooperira z Mooneyjevim obrambnim odborom, ki želi, da bi bila vsa protestna zborovanja izobraževalnega značaja in da se iznesejo pred javnost dejstva, kakršna so; odbor bo tudi preskrbel letake in pamflete, ki navajajo, da je slučaj Mooneyja in Billingsa "najjasnejša ilustracija razredne krivice v zgodovini Združenih držav."

"Mooney zahteva, da se njegov slučaj spravi na površje kot razredno vprašanje in da naj vsa naša zborovanja in demonstracije, katera bomo aranžirali, služijo izključno očrtanju razrednih meja in dokazovanju, da razredni boj v Združenih državah eksistira," je dejal Senior.

"Sodišče je podalo najbolj šepavo opravičilo, ki je bilo močnejše z ozirom na njegovo odločitev, da morata obsojenca še nadalje ostati v ječi," pravi izjava socialistične stranke. "Sodnik, kateri ju je obsodil, vedno od se živčevih porotnikov, ki so ju spoznali krivim, policijska oblast, ki je zbirala obtežilno evidenco proti njima in sploh vsi, katerim je ta slučaj dobro poznan; so prišli do prepričanja, da sta Mooney in Billings nedolžna. Ampak kalifornijski openšarparji, čijih sovraštvo sta si nakopala obsojenca, so bili vseeno v stanu poraziti zagovornike pravice."

Newyorška policija napadla demonstrante

Več oseb je bilo pri navalu ranjenih in aretiranih

New York. — (F. P.) — Policijski načelniki v New Yorku se lahko menjajo, toda policijska brutalnost, ki se ponaa, da je izvajanje zakonov najhujše potom kolikoli, ni ponehala z resignacijo Grovera Whalena, ki je bil znan radi nasilstva, ki se ga je posluževal proti komunistom in liberalcem. Te dni je policija navajala na demonstrante, ki so se zbrali pred uradom angleškega konzula, da protestirajo proti politiki britskih oblasti v Indiji, ki zatirajo domačine, ki se bore za neodvisnost Indije. Demonstracij se je udeležilo okrog štirideset ljudi, od katerih je bilo mnogo pretepenih in aretiranih, predno se je policiji posrečilo, da je razgnala demonstrante.

Policiji niso nič gledali, kam so padli koliki. Podrli so na tla neko žensko in mater petih otrok, da je obležala nezavestna. Lawrence B. Cohen, študent na Harvard univerzi in tajnik tamošnjega soc. kluba je bil močno pretepen in pozneje pripeljan v zapor.

Neki pomorščak, ki je skušal pomagati policiji, je tudi dobil plačilo, ker so policaji napačno razumeli njegov namen, ko se jim je pridružil pri pretepanju delavcev. Vzeli so ga za demonstranta in dobili jih je par po glavi, da je obležal na tlaku in so ga morali pozneje odpeljati v bolnišnico.

Molitev za lepo vreme imela nasprotni učinek

Mexico City, 14. jul. — Medtem ko so se prebivalci mesta Catepec zbrali na glavnem trgu v skupni molitvi in prosili Boga za pomoč pred deževnimi nalivi, ki so v prošlih par dneh napravili veliko škodo na polju, se je utrgal oblak in je voda poplavlila mesto. Utonila je vsa domača živina in voda je razdejala hiše in prideleke na polju, prebivalci pa so morali pobegniti v bližnje hribe, da so si tako rešili življenje.

Rudarjem groze z redukcijo mezde

To je razvidno iz potoke konference med zastopniki unije in operatorji

Scranton, Pa. — (F. P.) — Temne napovedi o znižanju mezde rudarjem na polju antracita v severovzhodnem delu Pennsylvanije so se pričele širiti v času, ko se vrše pogajanja med zastopniki rudarske unije in premožnostimi baroni, ki so se zbrali na konferenci v New Yorku v svrhu razprave o novi petletni pogodbi.

Dosedaj se je splošno smatralo v unijskih krogih, da bo mezda ostala stara, toda ta sen je izginil, ko so operatorji obvestili unijske voditelje, da je znižanje mezd potrebno z ozirom na dejstvo, ker so bile mezde znižane tudi rudarjem na polju mehkega premoga. Ako bo redukcija postala dejstvo, bodo rudarji, ki še sedaj veliko trpe zaradi brezposelnosti, zelo udarjeni.

Spopadi med muslimani in Hindui

Devet ljudi ubitih in več drugih ranjenih. Apel na Gandhija za končanje "vojne"

Mimensingh, Indija, 14. jul. — Devet Hindutov je bilo ubitih v mestu Kishorganju v bengalskem distriktu v spopadu z muslimani, ki so napadli mesto in pričeli ropati. Več oseb, med njimi par policajev, je bilo ranjenih pri poskusu za potlačitev nemirov.

Simla, 14. jul. — Nekateri zmernejši člani provincne zbornice so sklenili apelirati na Mahatma Gandhija, naj odpokliče kampanjo civilne nepokorščine, ki jo je odredil pred meseci proti britskemu oblastem. M. Jaykar je bil izbran, da obišče Gandhija v ječi in ga obvesti o želji zbornice.

Brezposelnostni problem v Novi Zelandiji

Sidney, Avstralija. — Vseled naraščajoče brezposelnosti na Novi Zelandiji je vladni odsek za brezposelnost priporočil ustanovitev posebnega stalnega odbora, ki bi se peal z rešitvijo tega problema. Obenem sugerira, da se nabere fond \$5,000,000, potom novega obdavčenja raznih industrijskih podjetij ali na kak drug način; ta denar se bo uporabljal za odpravo brezposelnosti. Na prihodnjem zasedanju parlamenta se bo razpravljalo o predlogi za novo formo državnega industrijskega zavarovanja proti brezposelnosti.

Šestdeset ljudi utonilo v Argentini

Buenos Aires. — Voz cestne železnice, ki je bil napolnjen s delavci, je prošle soboto padel v reko Chuelo, v kateri je utonilo okrog 60 oseb; 56 trupel žrtev so že potegnili iz vode. Štiri osebe, med njimi voznik in neka ženska, so bili rešeni in odpeljani v bolnišnico. Ker so bili vrata voza in skora vsa okna zaprta, je bila rešitev nemogoča in so skoro vsi potniki utonili.

Stavka v Flintu izgubljena

Izgleda, da je poraz neizogiben. Brutalnost policije presega vse meje

Flint, Mich. — (F. P.) — Nenadni boj med stavkajočimi avtomobilnimi delavci in policijo in plačanimi vohuni General Motors družbe, bo najbrž kmalu končan s popolnim porazom delavcev. Večina stavkarjev si ocer še vztraja, vendar če jim ne bo njihove prisilne pomoči, ter jih navdal z novim zaupanjem in poživel vero v končno zmago, bo njihov odpor kmalu zlomljen in stavka izgubljena. Stotine kompanijskih vohunov, ki so se vtihotapili v vrste stavkarjev, sistematično ubijajo pogum stavkarjev in sejejo med nje demoralizacijo.

Njihova prva poteza je bilo odstranjenje organizatorjev unije avtomobilnih delavcev, ki so organizirali stavko in katere družba smatra za prekucuhe. Vohuni, kakih 25 po številu, ki so bili v stavkovnem odboru, so se sestali in brez vednosti ostalih članov odbora, izključili "rdeče" organizatorje. Ko so stavkarji to zvedeli in hoteli spraviti "rdeč" nazaj, so izvedli, da se vsi nahajajo v ječi. To je bilo delo vohunov, ki so ogradili policiji vsakogar, ki je znil kako besedo v prid stavki in stavkarjem. Zdaj so brez voditeljev in ne vedo, kaj bi storili.

Proti stavkarjem je bila mobilizirana državna in mestna policija in državna milica. Avtomobilne delavnice spet obratujejo s stavkajočimi in so močno zastražene. Pikete, ki so obkolili obrate, je pregledala policija na konjih čez mestne meje, in ako prav nima nobene avtoritete zunaj mestnih meja, jih je ponovno napadla onostran mestnih mejnikov. Mnogo stavkarjev je bilo pri tem več ali manj pretepenih in poškodovanih. Stavkarji so potem skušali organizirati sestanke zunaj na deželi, a državna policija jim je sledila v avtomobilih ter preprečila vse poskuse s silovo silo.

V Flint je prisel zvezni imigracijski inspektor Maleski iz Port Hurona, ki izjavlja, da bo podvzel deportacijsko postopanje proti sarkovnim agitatorjem, ki niso ameriški državljani. Namen njegovega postopanja je prisiliti stavkarje nedržavljanke, da se vrnejo na delo.

Stavka stavbinskih delavcev

Trenton N. J. — Organizirani tesarji so zastavkali, ker jim je podjetniška asociacija odbila njihove zahteve za zvišanje mezde za en dolar na dan. Dosedaj so prejeli devet dolarjev za osem ur dela.

Prodajanje hiš radi neplačanih davkov

New Orleans, La. — V enem dnevu je bilo v tem mestu prodanih nad tisoč hiš in stavbi radi zaostalih davkov.

"Plava" kri dinastij. Princ Takamatsu, brat japonske cesarice, in njegova žena ter vojvoda iz Gloucesterja, Anglija, pri inspekciji angleške kraljeve garde. Za ljudi "plave krvi" je bila doba takoj po vojni jako razburljiva, ko so se majali in padali troni s kronanimi troni vred. Sedaj je zanje nekoliko mirnejše in bo ostalo do prihodnjega svetovnega potresa.

NOVA POLITIČNA STRANKA V PHILADELPHIJI

Dobila je precejšnjo oporo v tekstilnih unijah

Philadelphia, Pa. — (F. P.) — Progresivna liga, politična stranka, ki je prejela okrog 40,000 glasov pri prošlih primarnih volitvah, se je odločila, da razširi svoje delovanje na vse distrikte v Philadelphiji. Dosedanje delo je koncentrirala le na tekstilne distrikte, kjer so močne delavske organizacije. Voditelji lige, navdušeni radi uspeha, ki ga je liga dosegla pri primarnih volitvah, so prepričani, da bodo v bližnji bodočnosti organizirali neodvisno delavsko stranko, ki se bo v prvi vrsti borila za interese delavskega razreda.

Dosedaj ni liga poslala še nobenega vabila za pristop na unije izven tekstilnih, ker je njen namen, da najprej izdela zdravo in praktično platformo. Kakor hitro bo to storjeno, tedaj bo poslala poziv na vse unije v Philadelphiji, da se ji pridružijo. Liga se bo zavarovala, da ne bodo prišli v njo profesionalni politikaši pod krinko unionistov, da bi jo potem izrabljali v svoje sebične namene. Liga pričakuje, da bo imela svojo listo kandidatov pri volitvah, ki se bodo vršile v mesecu novembru.

Te dni se je vršila konferenca, katere so se udeležili zastopniki Amalgamated Clothing Workers in Hosiery Workers unije. Radi spretnega vodstva je prva dobila precejšen vpliv med delavci v oblačilni industriji, ki je bila pred enim letom še neorganizirana. Pogorji za razširjenje delavskega političnega gibanja so ugodni, kajti organizirano delavstvo se je že naveličalo obljub, ki so jih dajali voditelji starih strank, toda izpolnili jih niso nikdar.

Statistika smrtnih nesreč v premožnostih

Washington, D. C. — Zvezni rudarski biroj poroča, da je bilo v maju ubitih 138 rudarjev na poljih mehkega in trdega premoga v raznih državah Unije. Število smrtnih nesreč v premožnostih od 1. januarja do zadnjega maja 1930 znaša 857, to je štiri več, kakor jih je bilo ubitih v istem razdobju lani.

Stavka stavbinskih delavcev

Trenton N. J. — Organizirani tesarji so zastavkali, ker jim je podjetniška asociacija odbila njihove zahteve za zvišanje mezde za en dolar na dan. Dosedaj so prejeli devet dolarjev za osem ur dela.

Stroški prohibicije so visoki

Washington, D. C. — Na podlagi statistike, ki jo je zbrala Asociacija proti prohibiciji, je "suša" v zadnjih dvanajstih mesecih stala deželo \$959,872,870. Ta vsota vključuje stroške izvajanja Volsteadovega zakona in izgubo na dohodkih, ki so jih pred prohibicijo prejemale zvezna, državne in krajevne vlade. Asociacija nadalje poroča, da je zvezna vlada v problem le, če izdala okrog sedem milijonov dolarjev več za forsiranje prohibicijskega zakona kot l. 1928.

Tovarnar obtožen krivega pričanja

Izposloval je injunkcije proti nogavičarjem na podlagi lažnih izjav

Nazareth, Pa. — (F. P.) — Hosiery Workers federacija bo prisklala, da se vrši obravnavo proti Arthur G. Schmidt, predsedniku Kraemer Hosiery Co., ki je obtožen krivega pričanja, akoprav so skrivnostno izginili vsi sodnijski dokumenti, ki vsebujejo afdavite, katere je Schmidt zaprisegel proti Louis F. Budenzu, organizatorju nogavičarske unije, in ga obtožili raznih prestopkov, da je tako izposloval injunkcije proti uniji. Budenz obtožuje Schmidta, da je vedel, da so vse izjave, katere je zaprisegel, lažnjive, kar so pozneje potrdili tudi drugi uradniki Kraemer Hosiery kompanije.

Na kakšen način so dokumenti izginili iz sodnijskega arhiva — to postaja predmet raznim ugibanjem v unijskih krogih. Sodišče je v nastopih proti stavkarjem večkrat pokazalo pripravnost. Vse to bo lahko dovedlo do preiskave, predno se bo pričela obravnavati proti Schmidt. Nekdo je moral imeti svoje prste vmes, kajti drugo ne more tolaščiti skrivnostno izginjenje dokumentov.

Izd sodnijskega precesa je velikega pomena za organizirano delavstvo. Prvič v zgodovini katerekoli države bo prišla zadeva krivega pričanja v svrhu izposlovanja injunkcije pred sodnika. Unionisti širom Amerike trdijo, da se podjetniki v večini slučajih poslužijo lažnih izjav proti delavskim unijam, kadar vprašajo za sodnijske prepovedi.

Ako bo Schmidt spoznan krivim, tedaj mu grozi zapor od treh let do sedem let.

UNIJSKI ORGANIZATOR IZZIVA SODNIKA

Pravi, da bo namenoma kršil določbe injunkcije, izdane proti njemu in uniji

Easton, Pa. — (F. P.) — Louis Francis Budenz, organizator pleninarske stavke v Nazarethu, Pa., izziva okrajnega sodnika Russell Stewartja in ga skuša prisiliti, da ga aretirajo zaradi omalovaževanja sodnijskega odloka. Sodišče je namreč izdalo injunkcijo, ki prepoveduje Budenzu in članom unije kritiziranje "yellow dog" pogodbenega sistema in nagovarjati sbe, da bi prelomili pogodbo in se pridružili stavkarjem. Budenz je že večkrat izzival sodišče a tem, da je javno kritiziral "yellow dog" pogodbe, vendar ni uspel, ker sodišče je doslej njegova izzivanja molče preziralo.

Zdaj je žel Budenz še dalje. Sporočil je sodniku Stewartu, da bo v ponedeljek dne 14. julia opoldne premišljeno kršil injunkcijo s tem, da bo pred Kraemerjevo tvornico nazgovoril stavkomca ter ga poskusil pregovoriti, da prelomi svojo "yellow dog" pogodbo ter se pridruži stavkarjem.

KONVENCIJA RUŠKIH KOMUNISTOV KONČANA

Stalin ponovno izvoljen za glavnega tajnika. Nasprotnikom njegove politike se grozi z izključitvijo

Riga, Latvija, 14. jul. — Diktator Stalin je bil ponovno izvoljen za tajnika ruske komunistične stranke po članih centralnega odbora potem, ko je bila prošle soboto zaključena konvencija, ki je zborovala v Moskvi več tednov. Delegetje so ponovno odobrili politiko Stalinove administracije in v njegove roke so izročili še večjo oblast kot jo je imel doslej.

V močnem političnem biroju boljševiške vlade so poleg Stalina komisarji Kalinin, Kirov, Vorosilov, Kaganovič, Kubišev, Molotov, Rykov in Rudzatak. Komisar Buharin, bivši načelnik kominterne, in komisar Tomski, bivši predsednik rdečih strokovnih organizacij, sta izgubila svoje pozicije v stranki in zagrosilo se jima je z izključitvijo radi političnega krivoverstva, ker sta rasprotovala Stalinovi politiki.

Inenadenje dneva je bila ponovna izvolitev Rykova za člana političnega biroja, ker je bilo znano, da se je udeleževal aktivnosti, ki so jih vodili deanciarji proti Stalinu. Bivši delavski komisar Uglanov je bil porašen, ko je kandidiral za člana centralnega komiteja komunistične stranke.

Sovjeti se strinjajo z evropsko federacijo

Sovjetski poslanik v Franciji prejel zadavne instrukcije iz Moskve

Pariz, 14. jul. — Valerian Dovgalevski, sovjetski poslanik v Parizu, je prejel telegram iz Moskve, v katerem se ga urgira, naj takoj poroča sovjetski vladi o odnošjih glede vprašanja vstopa Sovjetske unije v federacijo evropskih držav, kakršno si zamislja Aristide Briand, francoski minister za zunanje zadeve.

Pričakuje se, da bo Dovgalevski v prihodnjih par dneh odstopal v Moskvo, kjer bo osebno poročal o situaciji glede omenjenega vprašanja. Sledel odgovoru italijanske vlade Briand, v katerem je izjavila, da se bo pridružila Briandovemu načrtu edino s pogojem, da se Rusija vključi v federacijo, je nastala precej zanimanja za načrt v Sovjetski uniji, ki se mu je doslej le posmehovala.

Največja poteškoča pridružitve sovjetov k Briandovemu načrtu so delikatni in zelo komplicirani odnošaji med tema dvema državama. Obe vladi sta na poti diplomatskih razkolov od časa, ko je komisar Litvinov razlagal nastopal napram francoskemu poslaniku Jeanu Herbetu, ko je ta predložil sovjetom, apel ameriškega državnega tajnika Stimsona za končanje spora radi kitajske vzhodne železnice v Mandžuriji.

Ko se je Herbert vrnil v Pariz, je večkrat poudarjal, da Francija ne more pridobiti ničesar z gojitvijo prijateljskih odnošajev s sovjetsko vlado.

Plemenski izgredi v Texasu

Austin, Tex., 14. jul. — Beloputna drhal je večerj navajala na zamorski distrikt v Shamrocku, kjer je pričela pretepati črnce. Drhal je izgnala nad dvajset družin iz mesta in jim zagrosila z linčanjem, ako se povrnejo.

Avtomobilska nesreča

Lawrence, Kans., 14. jul. — Trije potniki so bili ubiti, pet drugih pa je bilo več ali manj ranjenih, ko je neki avtomobil kolidiral s busom, ki je bil na poti v St. Louis, v bližini tega mesta.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Nastojalnica na Zdravstveni (Ivan Čiček) in Kani-
do \$4.00 na leto, \$3.50 na pol leta, \$2.50 na četrt leta; za
Chicago in Cincin \$7.50 na leto, \$6.50 na pol leta; za in-
smerstvo \$9.00.Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$3.00 per year, Chicago and Cincin \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Gone with the wind—Reprint not to be made.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be
returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s Noto:

PROSVETA

2657-59 South Laramie Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz nasebin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Komična opera, ruska slika in

popravek

Cleveland, O.—V teden od 2. do 7. junija je priredila Guild Opera družba v Hanna gledališču romantično opero "Chimes of Normandy" v treh dejanjih. Vloga je imela tudi Jennie Sterle, ki je že večkrat nastopila tudi na slovenskih prireditvah in tudi za klub št. 49 JSZ, ker ima lep sopran.

S soprogo sva se odločila, da hočeva videti opero in seveda tudi Jeannette. Ker je to nekaj izrednega, če nastopi tudi Slovenka v downtown teatru. In ni nama bilo žal. Jeannette je igrala vloga vseh deklet in sicer "Suzanne". Midva s soprogo sva se počutila domače, ker sva imela pred sabo domačo igralko na odru. Igra je bila prav užitek in vredna poseta.

Ako hočete videti in slišati krasno vokalno sliko "Song of the Flame" (Pesem plamena), ki je ruska revolucionarna opereta v tehničnih barvah, je vredna, ako je igrana v vaši bližini, da jo greste pogledat. Bernice Claim ali "Annita", prava ruska Joan of Arc, s svojo revolucionarno pesmijo podžiga ljudstvo Rusije k upor. Kamor gre, vse ji sledi. Agitator Aleksander Grey, pod katerega vplivom je Annita, pa da takoj, kakor hitro se premagani, večino caristov postreliti. To ni za Annito in njeno mehko srce. Ona prosi agitatorja, ki je boljševiski komisar, da tega ne stori. Ali komisar se ji le reži, medtem pa puške pokajo.

Annita pobegne v Ukrajino, v svojo domačo vas. Tam je ravno žetev. Nič ne sluti, kaj je in kje je bila Annita. Ljudstvo v Ukrajini se ni ne ve o novi vlad. Njih vladar je še vedno princ Kazanoff. Ukrajinci obhajajo žetveni čas s plesom in tudi pride na slavnost. Ko vsi kosaki pokažejo svojo drznost, pride na vrsto princ, da tudi on pokaže svojo. Annita vrže ruto, princ se zapodi na konju in jo pobere v diru. Princ se zaljubi v Annito in Annita ravno tako v prince.

Potem pa pride Aleksander, agitator in boljševiski komisar. Proglasi novo vladno delavcev. Ima pa še vedno bojazen pred mušiki, ki so udani princu. Skušaja mušike upijati, da jih pridobi na svojo stran, ali za to ni ma korajže. Potem izve, da je Annita doma. Pošlje patroljo po njo. Ko pride Annita, ki naj zapoje "podžigalno pesem" mušikom, da bodo napadli grad in razorožili prince Kazanoffa. Annita se upira, ali komisar ji preiti in končno privoli.

Annita poje, mušiki drve za njo v grad nad buržoazijo in svojega ljubljence. Princ je razorožen, imetje zaplenjeno. Annita se hoče opravičiti, ali princ jo ima za izdajico. Annita prosi za njegovo življenje. Komisar ga izpusti, njo pa aretirajo. Obsojena je od boljševiskega sodišča na deset let ječe. Komisar jo hoče pomilitostiti pod pogojem, da pogostne z njim v Parizu; on da ima zlato in dragulje, ki jih bo odnesel. Nato pride tudi princ v Petrograd, pošlje po Anniti pri sodruginji in Aleksandrovi ljubici. Izda agitatorja policiji, ki pomilitosti Annito, komisar pa je ustreljen.

Princ ni več princ, ampak mušik v Ukrajini in Annita njegova soproga, ki sta seveda srečna. Zadovoljen boš pa tudi ti, če boš videl to avočno sliko "Song of the Flame".

Matt Pieler, član društva "V boj" št. 53 in izletnik v domovini, mi pošilja "karto" iz Belgrada. Pravi, da je tam vse polno sokolov, in pa taka vročina, da ni za prestat. Pravi, da se kmalu vidimo v dear USA.

Frank Hayne je šel iz Stajerskega v Kočevje, pa pravi, da se mu prav nič ne dopade med Kočevjani. Frank ljubi svoj narod — Stajerce.

Poročal sem o bratu Joseph Podpacu, ki je preminul 15. junija. Poročilo je bilo v Prosveti 26. junija, a ne tako kot sem ga jaz pisal. Pisal sem, da je prejel odškodnino, ko je bil še član pri

"Združenih bratov" št. 26 SSPZ. V Prosveti se pa glasi kakor da je bil še član, ko je umrl; kar pa ni bil.

Poročala pa je tudi Enakovpravnost, ki je glasilo SSPZ, dne 16. junija, da je bil tudi član št. 26 SSPZ. Pa tisto je bilo O. K. Ampak jaz sem obdožen, da sem namenoma hotel škodovati društvu št. 26 SSPZ s tisto notico. Can you beat that?

Prisegam pri Allahu in preroku Mohamedu, kakor tudi vseh svetnikov, da se mi ni niti sanjalo škodovati društvu št. 26 SSPZ, kaj šele, da bi res mislil!

Nekateri ljudje so ti pa res prebrisani.—Frank Barbič.

Smrtina kosa

Milwaukee, Wis.—V ukrajni bolnišnici za umobolne je umrl dne 2. julija rojak Josef Savič, samec v 34. letu starosti. Nahačal se je v bolnišnici nad dve leti. Poprej pa je živel na Park street. Zapustil ni nobenih sorodnikov razen enega bratranca živčnega v Carroville, Wis., kateri je preskrbel, da se je pokojnik pokopalo na Good Hope pokopališču.

Dne 4. julija pa je umrla nam vsem poznana in prijubljena mladenka Agnes Hren Perme v najlepši dobi življenja, v 22. letu starosti. Pokojnica je bolehal na srčni hibi nad eno leto. Zadnji mesec se je nahajala s svojimi starši na Lake Tichigan, kjer jo je tudi ugrabila smrt. Pokojnico so takoj prepeljali v Ermencov pogrebni zavod, od koder se je vršil veličasten sprevoz v torek dne 8. julija na Arlington pokopališču. Pokojna je bila članica društva "Badgers" SNPJ od ustanovitve. Z njo je društvo, kakor cela naša slovensko ameriška mladina izgubila vzorno članico in zvesto prijateljico. Soc. pevski zbor Naprej ji je zapel v zadnje slovo na pokopališču znano Gregorčičovo "Ujetega ptička tožba," nakar se je predsednik društva Badgers, srce segajočih besedah poslovil od nje v imenu društva kakor tudi v imenu vseh prijateljev.

Dne 6. julija je preminul o. krajni sirotiščnik v Wauwatosa rojak Joe Zemljik v starosti 67 let. Ker so ga moči zapustile, je bil navezan na sirotiščnik, kjer se je nahajal blizu 3 leta. Pokojnik je bil doma nekje v Beli krajini ter je bil v Ameriki nad 21 let. Tukaj ni zapustil nobenih sorodnikov in tudi ni pripadal nobenemu društvu. Za pokop pokojnika se je zavzel pogrebnik Frank Ermenc ter ga pokopal dne 8. julija na Good Hope pokopališču.

Interurban cestna železnica je ubila v nedeljo dne 6. julija na West Allis, Wis., mladenčica Joe Mulkovicha, živčnega na 367—4th ave. Pokojnik je bil star 17 let ter se je vračal domov z Greenfield Golf Links, kjer je bil zaposlen dalj časa. Zapuščala starše ter več mladoletnih bratov in sester. Pokopali so ga v četrtki popoldne v Ermencovega pogrebnega zavoda na Arlington pokopališču.

Poročevalec.

A. Garden:

OPAZOVANJA

Nace Ziemberger, pionir v življenju SNPJ in v socialističnem gibanju, je pred par tedni ponovno odprl vprašanje, kam naj gre star delavec, ki je brez dela in sredstev za življenje. Pravi, da bi bili pri naši jednoti že lahko imeli starostno zavarovanje, ako bi se bili v mladosti bolj zanimali za to stvar kot pa na primer za življenje po smrti. Najbrž ima Nace v tem oziru prav. Vendar se mi pa vidi, da se stari ljudje, posebno stare žene, veliko bolj zanimajo za življenje na "onem svetu" kot pa mladi. Kar ozirte se ob nedeljah po ljudeh, ki se sipajo iz cerkva in prepričali se boste, da je odrasla mladina in ljudje srednje starosti v manjšini. Karakteristika mlajših ljudi je, da se doti ne zanimajo za posmrtno življenje in še veliko manj pa se bavijo z vprašanjem, kaj bo na stara leta.

S gorazom starostnega zavarovanja pri zadnjem referendumu SNPJ na vprašanje gotovo ni bilo rešeno. Kolikor starejši postajamo, kolikor starejša postaja jednota, toliko bolj akutno bo tudi to vprašanje. Vendar pa je večina aktivnega članstva smatrala, da nam tega vprašanja ni mogoče dovoljno rešiti v območju jednote, oziroma da bi upeljanje starostnega zavarovanja v tem času več škodovalo enotnosti kot pa koristilo. Tega mnenja sem tudi jaz. Upeljanje te zavarovalnine bi bilo izpeljivo in tudi v korist jednote pred desetimi leti, ko so bile ekonomske razmere v deželi ugodnejše za nas. Povišanju akesmena bi se bilo članstvo takrat veliko hitreje privadilo kot v sedanjem času.

S praktičnega stališča se človek lahko čudi, zakaj se ljudje bolj zanimajo na primer za zavarovanje za smrtnino kot pa za starostno zavarovanje ali pa za brezposelnost. Človek vendar vse dobro ali zla občuti v življenju in ne po smrti. Vendar pa se ljudje kot skupina preveč ne zanimajo za "ups and downs", ki nam jih prinaša življenje. Zanimamo se sicer kot posamezniki, večinoma pa mislimo, da bomo kako zmagovali življenjska bremena, ali preko zaprek in si ustvarili eksistenco, ki nam bo nudila priljubeno življenje na stara leta. Posebno v Ameriki je to mišljenje tradicionalno, kar dokazuje splošno pomanjkanje socialne zakonodaje. Amerika ima okrog 125 milijonov prebivalcev, pri zavarovalnih družbah in podpornih organizacijah pa je precej milijonov več oseb zavarovanih za smrtnino, kar pomeni, da so mnogi večkratno zavarovani pri različnih organizacijah. Proti nezgodam v življenju pa jih je le malo zavarovanih.

Ali ni to nekam čudno? Je in ni. Da smo v Ameriki nad sto procentno zavarovani za smrtnino, je vzrok ta, ker so privatne zavarovalne družbe na eni strani prepričale Američane, da se "splača" zavarovati za smrtnino in na drugi strani delajo za bratske organizacije. Torej v tem oziru so nas prepričali—prvi radi profita, ki jim ga prinaša ta biznis in drugi s človekoljubnih nagibov—in zavarovali smo se, da bo po naši smrti ti lahko nekdo dobil nekaj stotakov ali tisočakov (ta "nekdo" je gotovo pogrebnik ali cvetličar in duhoven, ki so vsi trije zelo veseli smrti rojaka in še bolj pa prijatelja, ker družini pokojnika lahko nekoliko bolj "zasolijo"). Dominantna psihologija pri slehernem, vsaj pa v večini slučajev, je, da ga smrt ne bo našla nepripravljenega. Smrtninako zavarovanje je v veliki meri torej tudi nekakšna "odkupnina".

Kolikor se te vrste zavarovanja tiče družin pokojnikov, je ne samo umestno, marveč tudi potrebno. Posebno še za delavske družine, ker izguba očeta pomeni izgubo roka, ki skrbe za življenjska sredstva otrok in materazene. Škandal na telesu civilizacije pa je dejstvo, da si privatniki kujejo velike dobičke, katere jim prinaša inkurenc raketrativno. Le bratske organizacije, ki so zavarovalne zadruge in pa vlada so s socialnega naziranja upravičene funkcionirati na tem polju. Pri pravih bratskih organizacijah kot so na primer naše ne dela noben posameznik dobička, pač pa vsi člani skupaj. Isto velja za vladno zavarovanje. Glede privatnih inkurenc kompanij pa je ravno nasprotno.

Glavna točka te razprave je želja povdariti potrebo po zavarovanju proti življenjskim nezgodam—brezposelnosti in za starost. Podporne organizacije ne morejo rešiti tega problema niti za svoje člane. Sploh nobena posamezna organizacija, pa bila delavska ali podjetniška, ne more zadovoljivo rešiti tega problema, ker je preobširno. General Electric kompanija je sicer pred kratkim uvedla zavarovanje proti brezposelnosti, kar se bo pa izjalovilo, daaravno je to eno od največjih podjetij v deželi. Namen korporacije je, da

zaustavi agitacijo za državno podporo brezposelnih in proti sprejetju druge socialne zakonodaje. Njeni delavci bodo imeli v kratkem priliko spoznati, da je ta "generoznost" kompanije le pesek v oči.

Vse argumentiranje na kak način doseči brezposelnostno zavarovanje ali pa pokojnino za stare ljudi, je žrtvam v potrebi brez pomena, oziroma jim ne more olajšati pomanjkanja in odpoditi skrb. Oni potrebujejo sredstva za življenje takoj, danes. Do tega pa ne bo prišlo v bližnji bodočnosti, ker Amerika je izredno počasna dežela pri reševanju socialnih problemov. Državne zakonodaje in zvezna vlada nimajo nobene vesti in ne čuta odgovornosti napram delavstvu, toliko več pa napram premožnim slojem. Vladni funkcionarji bodo uvideli to potrebo šele takrat, ko jih bo delavstvo prisililo v to. To pomeni močno politično akcijo delavstva, ki bo imela v ospredju te zahteve in ki bo v stanu pokazati potom agitacijskega vala in kontrole glasov političnim funkcionarjem, da je sila, na katero morajo računati.

S tem namenom bo šla v boj Konferenca za progresivno delavsko akcijo, ki ima v načrtu obširno kampanjo v prid zavarovanju zoper brezposelnost. S pomočjo izvedencev sedaj pripravljajo zakonski načrt, s katerim se bo podala pred delavstvo, pred unije in druge organizacije ter pred tovarne. Za izvedbo vsake obširnejše agacije pa so potrebna finančna sredstva.

Tudi naše podporne organizacije lahko v tem oziru store svoj del doiznosti: Sodelujejo naj z organizacijami, ki se bore za državno zavarovanje delavcev za starost in brezposelnost. Te organizacije že obstoje v nekaterih državah. Na primer Conference for Progressive Labor Action, 104 Fifth Ave., New York, N. Y.; Association for Old Age Security, ki ima podružnice v raznih mestih, glavni stan pa v New Yorku ter razne druge organizacije, med temi socialistična stranka, ki je pionir na polju agitacije za socialno zakonodajo. S temi organizacijami lahko sodelujejo posamezna društva s tem, da sodelujejo pri shodih, širijo agitacijo ter vseh dajo kak dolar iz svojih blagajn v te namene. Pri tem je glavno aktivno sodelovanje povsod, kjer je to mogoče. Državne zakonodaje in zvezna vlada bodo uvedle socialno zavarovanje le pod pritiskom agitacije s strani delavskih organizacij in nič prej. In dolžnost naših društev je, kakor tudi posameznega člana, da aktivno sodelujejo v tem gibanju, ker le potem skupnega nastopa delavstva bo mogoče prisiliti gospodarje, da vržejo z mize drobtino v obliki socialne zavarovalnine proti posameznim zlom kakor tudi na splošno.

Prohibični aretirali župana

McGregor, Ia.—Župan Frederick Walter in par drugih mestnih uradnikov, ki so bili prošlo soboto aretirani na obtožbo, da so ovrli prohibične agente pri njihovem poslu, so bili v nedeljo jutraj izpuščeni iz zaporu, potem, ko je bila za vsakega položena varščina v znesku \$2,000.

Sedenjateljina Anglijska Betty Carstairs, ki se v Detroitu udeležila mednarodne tekme motornih kolnarjev. Betty je bolj podobna mladenki kot ženi, kot je razvidno na sliki.

Kako se obvaruješ želodčnega raka

Skrbno sestavljeni statistični pregledi pravijo, da umre na želodčnem raku približno 5% oseb, ki prekažejo 40. leto svoje dobe. Med nesrečniki, ki trpe na raku, pa pokosi smrt celo 30% vseh za želodčnim rakom bolnih.

Londonski zdravnik Hurst se je zategal z vsi vsemu posvetil proučevanju vzrokov nastanka te bolezni in je tudi sestavil seznam zaščitnih pravil, ki se jih velja držati, da se želodčni rak ne razvije. Svoja izkustva je Hurst priobčil v medicinskem vestniku "The Lancet". Tam pravi:

Očividno je, da se rak v neštevilnih primerih razvije na podlagi kroničnega želodčnega katarja, tega po povzročajo časih premočnejši, časih preskromno izločanje želodčne kisline. Osebe, čijih želodci izloča preveč kisline, trpe pri polnem želodcu na hlipanju in na žgočem občutku, spominjajočem na grenčico. Pri drugih se zopet pojavljajo bolečine v želodcu pri praznem želodcu. V takih primerih velja bolečine omiliti z zauživanjem primerne hrane, ki nam, pravilno uporabljena, popolnoma odstrani bolezen. Seveda pa je čisto kriva bolečina tudi nesmotna in nepravilna prehrana, kar se kaže posebno pri ljudeh, ki preveč jedo. Tisti, ki trpi na pomanjkanju želodčne kisline, ima občutek bolnega želodca, po vsaki jedi se mu hvali (riga), nima pravega teka in tudi ne prebavlja pravilno. Zadnja beseda v diagnozi pa ima kemična preiskava želodčnega soka, ki se mora večkrat ponoviti pri praznem želodcu in tudi potem, ko bolnik zaužije nalašč zato pripravljene jedi. Roentgeniziranje na žalost v večini takih primerov ničesar ne pove in se na to metodo tukaj ni mogoče zanašati.

V zdravljenu tega stanja, ki čisto pomeni odvrnitev želodčnega raka, igra glavno vlogo poleg nekaterih primernih zdravil, katere za piše zdravnik na podlagi svojih preiskav, dijetična prehrana. Že dunajski zdravnik Moskowitz je nedavno opomnil, da je kriva večina primerov želodčnih bolezni preobila, zlasti profinjena in prezačena hrana. Seveda prispevajo k temu svoj delež še drugi vzroki — zauživanje alkohola, kave in nikotina, ki silijo želodec in čreva k vnetju in s tem nekako ubarvajo podlago za raka. Ljudje pa ne bi smeli zapadati tudi v nasprotno in misliti, da se da pred rakom očuvati z zauživanjem sirove hrane. Tudi sirova hrana, ki se ne zauživa zmerno, lahko več škoduje nego koristi. Škoduje pa zategadelj, ker otopi želodec in tudi sicer oslabi organizem. Nad vse važno pa je temeljito in dobro žvečenje, ki podpira želodec v najizdatnejši meri. Seveda zahteva žvečenje dobre zobe, zato ni brez pomena stanje našega zobovja. Samo tisti, ki ima dobre zobe, se bo lahko boril z uspehom proti nastajajočim nevarnostim za želodčne bolezni. Pravilna nega zob namreč onemogoča razne okužbe in zastrupljenja, o katerih se je zadnje čase toliko razpravljalo na kongresih zdravniških strokovnjakov. Nič manj važno je pravilno ravnanje z bolnimi bezgavkami v grlu, ki škodujejo želodcu deloma s požiranjem nezdrave sline, deloma ga obremenjujejo s splošnimi infekcijami, ki imajo čisto svoj izvor v bolnih bezgavkah.

Kdor se hoče torej pravočasno očuvati raka, bo resno pazil na svoj želodec in ne bo podpiral nastanka bolezni z nemarnostjo, ki ustvarja pogoje za to šibo človeštva, ki stopa vsak dan bolj na mesto dosedanjih zavratne morilke človeštva — jetike. Dunajskemu učenjaku prof. dr. Freundu se pa je pred kratkim posrečilo najti novo pot za lečenje že nastopilega želodčnega raka, ki obeta popoln preokret današnjega zdravljenja. O tem bomo poročali podrobneje.

PRETKANE PODGANE

Imajo li podgane moč, da slutijo pretečo nevarnost? Na to vprašanje so v Oslu pritr dilo odgovorili, ko so nedavno započeli resno borbo zoper nevarne glodalce. Že teden dni so se vršile priprave za boj in 15,000 ton strupa se je potrosilo po kletih in smetlinah. V Oslu je do 600,000 podgan, a po vojni napovedi nisi videli niti enega štakorja več v mestu. Nekateri živalce so sicer okusile otrov, toda to je bil le neznačen drobec. Kam pa je prešla večina? Številne osebe so odgovorile, da so se nekaj dni prej, nego se je strup raztrosil, videli cel polki podgan zunaj mesta ob glavnih cestah, kakor da se hočejo umakniti velikemu porazu. Izvedenci, ki so se splošno prezirno nasmihali, morajo sedaj priznati, da ta zgodba ni povsem fantastična. Ko se je prvič omedla ta pobeg, so poizvedovali ter istinito dognali selitev podgan. Vojna proti glodalcem se je torej ugodno končala za norveško prestolnico, ali soseska ni kdo ve kaj zadovoljna z njo.

KOČLJIVO VPRAŠANJE

Moskovski Urad za prevratno književnost je naslovil na sto evropskih pisateljev, ki so znani po svoji naklonjenosti do Rusije, vprašanje, kako bi se neki vedli v primeru, da bi prišlo do vojne med njihovimi deželami in Sovjeti. Samo znani berlinski režiser Piscator in pisatelj Kleber sta odgovorila, da bi vstopila v Rdečo vojsko, več Nemcev in en Irlandec so obljubili, da bodo v tem primeru takoj zapustili svojo domovino: Romain Rolland, Remarque, Gerhart Hauptmann in drugi pa so odgovorili, da sploh ne odgovore.

Kloroformiranje delavstva

Jeklaraki magnatje v Birminghamu, Alabama, so pred kratkim privolili v "koncesije" s tem, da so pričeli odpravljati 12-urni delovnik, a le za nekatere delavce. Tudi mezde so povišali — pa le nekaterim delavcem. Republic Iron & Steel korporacija je "ugodila" delavcem in jim dala 8-urni delovnik, da s tem omili akutno nezaposlenost. Delavci so plačani za deset ur.

Organizator Ameriške delavske federacije na jugu je izjavil, da je ta podjetniška poteza "kloroformiranje delavstva", da s podobnimi metodami preprečijo organiziranje njihovih delavcev. Kadar podjetniki dajejo "koncesije", se vedno skrivajo za njimi kaj drugega, nikdar pa ne namenijo izboljšati delavske razmere.

